

Nemzeti ereklyénk a Szent Jobb

Nemzeti ereklyénk, a Szent Jobb ma, szombaton és holnap, vasárnap látható városunkban. Lapunk szeptember 17-i számában Ábrahám István, a szegedi dóm prépost plébánosa részletes tájékoztatót adott szerkesztőségünknek. Az ereklye ma 11 órától holnap 13 óráig lesz a fogadalmi templomban. Vasárnap reggel a dómbeli szentmise után az ünnepi szentmise délelőtt 10 órakor kezdődik a téren, amelyet Gyulay Endre megyés püspök celebrál. A Szent Jobb búcsúztatása 12 óta 45-kor kezdődik.

Magyarország állami és egyházi vezetői közös megegyezéssel az 1988-as esztendő az országszervező első magyar király halálának 950. évfordulója emlékére és tiszteletére „Szent István évkönyve” nyilvánították. E jubileum egyik kimagasló eseménye a király jobb kézfejeének, vagyis a Szent Jobbnak körülhordozása az országban, és bemutatása minden székesegyházban, valamint a pannonhalmi bazilikában.

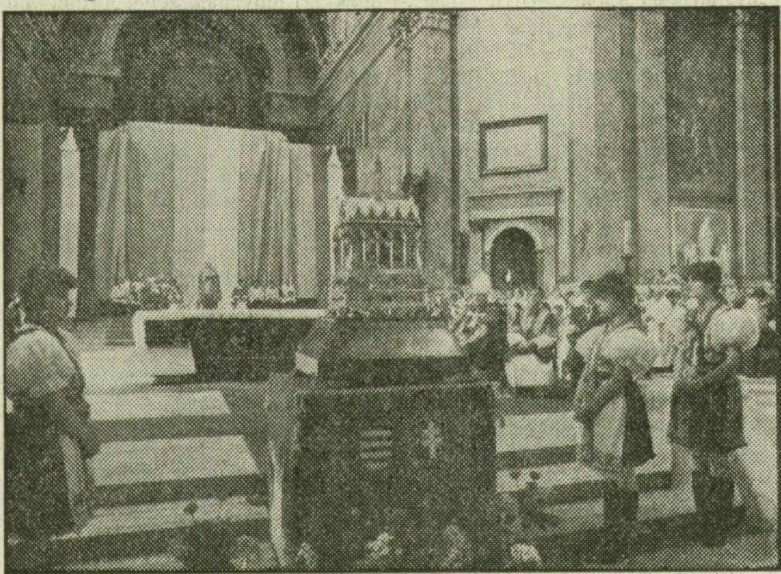
Szent István király, miután „...a lelki szentség kenetét felvette, ...lelket az Úr megtestesülésének 1038. évében (augusztus 15-én) a Mindenkor Szűz s a szent angyalok kezébe letette...” — írja Szent Istvánról szóló életrajzában Hartvik győri püspök 1100 táján. Ismerteti a fehérvári temetést, majd beszámol arról, hogy az Úr „...csodák felvillanó sokaságával megdicsőítette az embereket szemében...” (Sirjához) özönlött minden különb-különbféle körben senyedő, jámborságának orvosszeretőit érintésre meggyógyultak, s akik a rontás nyavalyájában majdnem elsorvadtak, talpraállva tértek haza...” Tehát a király sirjánál csodás gyógyulások történtek.

Bár I. István térítő, apostoli munkája nyomán az ország lakosok felvették a keresztiséget, fel-fellobbantak időnként az úgynevezett pogánylázadások. A Vata fia, János vezette utolsó ilyen megmozduláskor, 1061-ben István király nyugvóhelyének megszenteltetésétől félve a fehérvári bazilika papjai a szarkofágba kivették a mumifikálódott testet és a súlyos kölappal fedett padlószint alatti sírba rejtették.

Valószínűleg ez az a pillanat, amikor leválasztották a jobb kart a testről, talán mert a föld alatt bekövetkező enyészettől féltették azt a jobbot, amellyel a sok jót cselekedte, amellyel áldott, és utat mutatott. A jobb kart azután elrejtették a kincstárban, ahonnan Merkur bihari nagyúr feltehetően ellopta, és saját birtokán őrizte egy e célra fából ácsolt kápolnában.

A boldog emlékeztető király sírja körüli csodák arra indították I. László királyt (uralkodott 1077-től 1095-ig), hogy VII. Gergely pápához forduljon István szentté avatása ügyében. A pápa hozzájárult, s így 1083. augusztus 20-án László király szentté avatta István királyt. Csak-hogy, amikor felnyitották a sírt, hogy elvégezzék a „felemelés” szertartását, akkor derült ki, hogy hiányzik a jobb kéz és természetesen a gyűrű. Huszonkét év után már senki sem emlékezett rá, hova tűnt a székesegyház káptalani kincstárából. Vagy nem is akartak emlékezni...

Amikor I. László király 1084-ben, országjárása során felkereste Merkúr családi monostorát, a nagyúr csodával magyarázta, hogyan jutott el hozzá a Szent Jobb: egy angyal adta át neki megőrzésre, „...és ha eljő az idő, felfedésre.” A király hitte vagy sem, ki tudja. Mindenesetre Merkúrnak nem történt bántódása. László azután megbízta kisértelt utódját, Álmos unokaöccsét, hogy a fakápolna helyére kőtemplomot építtessen, ahol méltó körülmények között őrizhetik majd a Szent Jobbot a bencés szerzetesek. A kőtemplom, kőmonostor felépült, a Berettyó mentén fekvő település rohamosan fejlődött, s csakhamar városi rangot nyert Szentjobb néven. (A település ma Romániahoz tartozik, neve románul Saniob.) Hiteles hely lett, a péreskedő felek messze földről felkeresték, hogy a Szent Jobbra ünnepélyes esküt tegyenek, s a konvent, mint jogi sze-

Az ereklye ünnepélyes fogadása a bazilikában

mély, erről hiteles levelet adott. 1486-ig volt Szentjobb hiteles hely, bár az ereklyét már valamikor 1433 körül Zsigmond király (uralkodott 1387 és 1437 között) visszavittette Fehérvárra. „Fejérvárosban elhelyezett Jobbot, amely egykor az irgalmasság cselekedeteivel teljes volt, az egész nép jámbor buzgósággal tiszteli...” — mondotta Laskai Ösvát ferencesrendű szónok a XV. század végén, ezzel igazolván, hogy nem a tatárjárás előtt menekítették a Szent Jobbot a dalmáciai Ragúzába, hanem Fehérvár török kézre kerülése körül, mégpedig vagy az őrzésével megbízott ferencesek, vagy török kereskedők. Tény hogy 1590-től Ragúzában a dominikánus szerzetesek őrizték templomukban, mint különleges beccsel bíró ereklyét. A magyarság ezután két évszázadra elesett a félezer esztendőn át folytatott, gyakorolt Szent Jobb tiszteletétől. Az ereklye vallási fogalom, a szentek testi maradványait fedi.

Ebből ered világi jelentése, azaz régi, nevezetes eseménnyel vagy híres emberrel kapcsolatos, megbecsült tárgy. A Szent Jobb esetében a két fogalom magyar ember számára szétválaszthatatlanul összefonódik, mint a nagy király hittérítő és országalapító műve. Egy XIII. századi ismeretlen magyar szerző írta Szent Istvánról szóló verses zsolozsmájában: „...E világi fegyverekkel Isten katonája volt.” Másutt: „Ha e nemzet mesterének Mást is bírna vallani, Tetszett volna Istenének Más apostolt küldeni. Ám e nyakas, délceg fajta, Kardos markú nemzetet, Nem más, csak egy magamfajta Harcos téríthette meg.”

A Szent Jobbot Mária Terézia királynő szerezte vissza 1771-ben Raguzától. Július 20-án érkezett Budára, ahol a királyi palota Szent Zsigmond kápolnájában az Angolkisasszonyok női szerzetesrend őrítette 1777-ig. Ezután a prágai csillagkereszt (vöröscsillagos) lovagrend vállalta a gondozást 1882-ig. Akkor a király által kinevezett budai királyi palotai plébános vette át a Szent Jobb őrzését. A magyar püspöki kar 1862-ben Lippert József tervvel szerint új, a ma is látható ereklyetartót készítette. A Szent Jobbot minden augusztus 20-án, körmenetben mutatták be a nemzetnek, amely ismét kifejezhette hódolatát.

Szent István halálának 900. évfordulóján, amikor Budapesten tartották az Eucharisztikus Világkongresszust, a Szent Jobb az úgynevezett aranyvonaton országjárásra indult.

1944-ben a nyilasok erőszakkal nyugatra vitték, ahonnan 1945. augusztus 20-án került vissza, de a nagy ereklyetartó nélkül. Ez utóbbit L'Hullier Imre kelenföldi áldozópap találta meg a Várpalota mellett, árokba dobva. Ettől kezdve 1950-ig a Váci utcai Angolkisasszonyok templomában őrizték, majd a budapesti Szent István Bazilikába került, s ott van azóta is. A Szent Jobb 1988. évi országjárása során a következő helyek székesegyházaiban tekinthető meg, bemutatásának időrendjében: Esztergom, Veszprém, Eger, Kalocsa, Pannonhalma, Szombathely, Vác, Székesfehérvár, Győr, Szeged, Nyíregyháza, és végül — október 29 — 30 — Pécs.

CSONKARÉTI KÁROLY

PAPP GYÖRGY METSZETE

FENYVESI FÉLIX LAJOS

Levél egy ifjú költőhöz

naponta egyre nehezebb
örökös készenlét
készülődés a legelső szavakra
éveken át
minden megaláztatást kibírni
bár nyelved csupa parázsló seb
és írni
ha a holtak kezéd megfogják
szíved rugdalva
megszületni akár az Ének
az igaz vers vádirat
és minden újabb cselekvés
egy lépés a vérpad felé
ezt tanítja Mesterünk
mondd és mondd
bár senki nem figyel rád
kiáltsd önmagadnak
suttogd a szónak
ahogy kő a kőnek

József Attila

Micsoda versek, Uristen,
megszenvedett sorok, rímek.
Halálban is a legnagyobb:
vonatkerekek-szétszaggatta teste
Napot kioltó fölfreccsenő vére.
És mégis
hány iszonyat azóta,
önkéntes pusztulás Szárszón,
nemzet-halál a nagyvilágban!

A remény

Kis háborúk, fájdalomak között egy gyerekhang
tiltakozása volt a csoda.
Fogoly a világ: naponta kínozzák.
De tavasz lett megint, zöldell a fű.
Élni kell. Emberek vagyunk.
Szenvedésünk tisztára formál.
A remény kitéphetetlen szívünk ből.

Szakérettségi; 1948—1955

A napjainkban oly sokat idézett ötvenes években egy dél-dunántúli kis településen éltem, kisgyermekként. Családunk egyik kedves ifjú ismerőse, B. Sándor a városba került tanulni, szakérettségit tesz, orvos lesz — mondták róla a szülei. 1—2 év letelével B. Sándor visszakért a pusztára, s az éppen akkoriban szerveződő állami gazdaság egyik bérelszámolója lett. Nem sikerült az orvosi pálya — hallottam ismét a minősítést.

Később már olvasva is a szakérettségisekről ez az egyedi példa gyakran jutott eszembe. Most, a Népszava által kiadott dokumentum-jellegű kötetet lapozva, (Díószegi Csipetist György — Koncz Endre: Volt egyszer egy szakérettségi, 1987.) teljesebb képet nyerhettem a szakérettségis tanfolyamok lényegéről, történelmi szerepéről is.

SASS ERVIN

A fa

tizenöt méterre az ablakodtól
égre vetődő torony óriás árnyék
a múltból tizenöt méterre töled
még él és zöldbe öltözött áprilisban
tizenöt méterre az ablakodtól
nem is sejtje hogy jön
majd egy úr és felméri vihogva
holnap kivágjuk túl magas túl
szép túlságosan sokat látott éjszaka
vágjuk ki amikor nem lesz
csak a hold és a posztromantikus
örültek fedél alatt álmodnak a nyárról

Miféle béke

miféle mágnes vonz hozzád múlhatatlan
miféle szavak és hangszínek
zizegnek körülöttem és miféle tekintet
az amelyben a neved virága nyílik és miféle olt-hatatlan
a kívánság bárha csilagidőnkig a karod és miféle béke
az amelyben fák kertek és utak jelzik az időt a végtelentől
a véletlenig miféle hozsannák uralkodnak szavaimon
hogy kimondjam a titkoknak titkát az elérhetetlen
elérhető szép nyugalmid tündérperceit

A kötet egyes részleteiből megtanulhatjuk, hogy a szovjet munkás-fakultások mintájára nálunk 1948 őszén szerveztek először szakérettségis tanfolyamokat. Az első tanévben 19 osztályból 18 Budapesten, 1 Szegeden indult, majd az 1951/52-es tanévben már 15 város 26 kollégiumában tanulhattak a munkásfiatalok. Ezek a lehetőségek a korábbi korszak diszkriminációit, s a háborús iskolázási nehézségeket enyhítették. Az összesen beiskolázott 20.000 fiatalból (17—32 éves korig) 14—15.000 tett 1. majd később 2. év fesztített ütemű tanfolyam után érettségi vizsgát, s 8—10.000 megszerezte a diplomát is. Került ki közülük mérnök, orvos, katonatiszt, agrónomus, pedagógus, sőt színész is.

Mai visszaemlékezéseikben (főleg ebből áll a kötet) azt vallják, hogy nem szerették a gyorstalpalós gúnynevet, hogy szinte nem volt ifjúságuk, hogy ördögi versenyfutásban voltak önmagukkal, hogy lépéshátrányban voltak még a pályakezdekő is. Ugyanakkor egyéni életútjaikkal igazolják, hogy nem volt előjoguk, csak lehetőségük a tanulásra, a nagyobb tudásra, az értelmiségivé válásra.

Összinte elismeréssel szólnak a tanfolyamon tanító igényes tanárokról (akiket mellesleg ezért kiemelten fizettek), a kollégiumi közösségekről, a politikai viták lelkes hangulatáról. Néhányan emlegetik a VIT budapesti rendezvényeit, a Dunapentelén (később Sztálinváros, ma Dunaujváros) végzett fizikai társadalmi munkát, a felsőéves egyetemista társak segítő-készségét, s szinte mindenki szól a máig tartó közösségi elkötelezettségről, aktivitásról. Az első színház- és moziélményt, az első verselemzést, a kulturálódás új lehetőségeit ma is őrzik. A tanárok munkáját elismerve név szerint is számosat említnek, úgymint pl. Kalocsai Dezső, Ágoston György, Karácsonyi Béla, Csétri Lajos, Hanák Péter akkori fiatal tanárok nevét.

Talán érdemes elgondolkodni a visszaemlékezők sorain is: „az utánunk jövő generációkban is lesz-e annyi ambíció és hit, mint amennyi bennünk volt?” „úgy érzem megérte, jó alapot kaptunk az élethez.” „Nem lettem gépészmérnök. A gyerekkori álmom nem teljesült.”

Magam mindenesetre úgy emlékszem, hogy B. Sándor pontos munkatárs, népszerű ember volt. Márcsak ezért is ajánlom a kötetet mindazoknak kézbevenni, akik még nem is hallottak a szakérettségiről. Megéri.

MICHELLER MAGDOLNA